

Tarix

AZƏRBAYCAN XALQ CÜMHURİYYƏTİNİN YARANMASI ƏRƏFƏSİNDƏ MİLLİ LİDERLƏRİN BOLŞEVİZMƏ MÜNASİBƏTİ

RAHİM HƏSƏNOV
AMEA Şəki Regional
Elmi Mərkəzinin şöbə müdiri.
AMEA A.A. Bakıxanov adına Tarix İnstitutu

1917-ci il bolşeviklərin Petroqradda həyata keçirdikləri dövlət çevrilişi Bakıda birmənalı qarşılanmadı. Bakıda hakimiyyət orqanları bu hadisəni çevriliş kimi qiymətləndirərək bolşevik hökumətini tanımaqdan imtina etdilər. Mənşevik, eser, daşnakların bolşeviklərə qarşı siyasi cəbhə yaratması ilə müşahidə edilən 27 oktyabr Bakı Fəhlə və Əsgər Deputatları Sovetinin yığınağı keçirildi. Bolşeviklərin yeni hökuməti dəstəkləmək təklifi 169 səsə qarşı 246 səs çoxluğu ilə qəbul edilmədi.(9) Əyalət Əsgər və fəhlə deputatları sovetinin Gecekorininin rəhbərliyi ilə keçirilən iclasında Petroqrada hadisələri pisləndi. (9) Eser-mənşeviklərin bəyannaməsində bolşeviklərin hakimiyyəti ələ keçirmələrini inqilabi demokratiyaya zidd olduğu qeyd edildi. (10)

Mənşevik-eser-daşnak bloku səs çoxluğu ilə Bakıda ali hakimiyyət orqanı kimi İctimai Təhlükəsizlik Komitəsinin yaradılması haqqında qərar qəbul etdilər. Komitəyə müsavətçilər daxil edilmədi.(18) Ancaq daşnakların bu komitədə olması eser-mənşevik blokunun heç də milli partiyaları təkzib etmədiyini, yalnız müsəlmanların təcrid edilməsini göstərən fakt idi. Müsavətçilərin komitəyə qəbul edilməməsi, ən ağır vəziyyətdə belə eser-mənşeviklərin müsəlman siyasi xadimlərinə etibar etməməsini və əsasən də, Azərbaycanda milli hərəkata düşmən kəsilmələrini bir daha sərgilədi.

Bolşeviklər sovetlərə keçirilən səsverməni qanunsuz hesab

edərək, 31 oktyabrda sovetin geniş iclasını çağırmağa müvəffəq oldular.(1,s,248) Bununla eser-daşnak-mənşevik bloku razılaşmasa da, bolşeviklər istəklərinə nail oldular. Bolşeviklərin bu taktikası effekt verdi. 2 noyabrda bolşeviklərin ikinci dəfə belə bir iclasın keçirilməsi isə Sovetdə onların tam üstünlüyünü təmin etdi.(19) Bütün hakimiyyətin sovetlərə verilməsi qərara alındı.(10) Kəsp qəzetində eser-mənşeviklərin uğursuzluğunun səbəbləri içərisində onların demokratiya daxilində koalisiya yaratmaq istəklərini qeyd edərək, bunu absurd adlandırdı və sovetin geniş iclasında onların bütün siyasətinin alt-üst olmasında əsas səbəb kimi bunları göstərirdi. (17)

Oktyabr çevrilişindən sonra Azərbaycan siyasi xadimlərinin, əsasən də Müsavat partiyasının bolşeviklərə qarşı münasibəti məsələsi tarixşünaslıqda müxtəlif mövqələrlə qiymətləndirilir. Ənənəvi olaraq müsavətçilərin V.İ. Leninin "xalqlara öz müqəddəratını təyin etmək hüququ" kimi şüarların səsləndiriyinə görə bolşeviklərə meyl etməsi göstərilir. Doğrudan da, bu şüar ABŞ prezidenti V. Vilsondan da qabaq V.İ. Lenin tərəfindən irəli sürülmüşdü. V.İ. Lenin hələ 1914-cü il fevral –may aylarında "Xalqların öz müqəddəratı" ilə bağlı yazdığı proqramda, hər bir millətin öz təyini müqəddəratına hörmət edildiyi söylənilir.(23,s,13)

Müsavat partiyasının ətrafındakı siyasi xadimlər fevral inqilabından bəri məqsədyönlü olaraq, Rusiyada mərkəzdənqaçma

siyasəti üzərində öz istiqamətlərini qurmuşdular. Xalqların müqəddəratı ilə bağlı V.İ. Leninin bu şüarı isə milli ziyalıların siyasi istəkləri ilə üst-üstə düşürdü. Lakin belə bir ciddi məsələni yalnız bir neçə aldadıcı şüarın verilməsi ilə izah etmək olmaz. Çünki Müsavat partiyası ilə Bolşevik ideologiyası arasında ciddi fərqlər mövcud idi və bu partiyalar konkret olaraq əks qütbə dayanırdılar. Yalnız Xalqların müqəddəratı ilə bağlı şüarların verilməsi, Azərbaycan siyasi xadimlərini bolşeviklərlə müttəfiq edə bilməzdi və bu, ideoloji cəhətdən də mümkün deyildi. Yəni V. İ. Leninin başçılığı ilə Petroqradda bolşevik çevrilişi, Azərbaycan siyasi xadimlərinin mənafeyinə ziddiyyət təşkil edirdi. Sosializm prinsiplərinin böyük bir hissəsini dəstəkləyən M. Ə. Rəsulzadə dövlət çevrilişi ilə "sosialist diktaturasına" razı ola bilməzdi. Hələ 25 iyun 1917-ci il Açıq söz qəzetində o, sosializmin təkamülü haqqında belə çıxış etmişdi: "Kapitalizmin gördüyümüz bu sürətli tərəqqisi nəticəsində heç şübhəsiz ki, bəşəriyyət bu böyük səadəti dərk edəcək. Bu dərkə səadət tezmi olacaq, gecmi olacaq o bir başqa məsələ. Vazeh ola bir məsələ varsa, o da budur ki, bu inqilab birdən olmayıb, təcridlə vaqe olacaq və sosializm tamamilə yetişməyincə bəşəriyyət ağacından dərilməyəcəkdir".(3)

Sovet tarixşünaslığında da Müsavatçıların bolşeviklərə meyli etməsi yox, onların qüvvələr nisbətində necə olacağını bilmək üçün gözləmə mövqeyində dayandıkları göstərilir.(2,s,82) Həm də onu qeyd etmək lazımdır ki, bu qurumlar və ətraflarında toplaşan siyasi xadimlərin fikir istiqamətlərində ciddi siyasi ziddiyyətlər mövcud idi. Siyasi mövqelərindəki əks qütblülük bu partiyalarda hələ 1917-ci ilin ortlarından özünü tam biruzə vermişdi. Məsələn, Bolşeviklərin əsas istəklərindən biri mədən zavod rayonlarını şəhərə birləşdirmək məsələsi təşkil edirdi.(26,s,11) Ancaq Müsavat partiyası və ətrafında toplaşan Azərbaycan siyasi xadimləri bunun əleyhinə çıxırdılar. Bundan başqa bolşeviklər L. Kornilov qiyamından sonra bütün tətillərdə əhalinin fikirlərini yalnız siyasi

istiqamətlərə yönəlməyə çalışırdılar. Azərbaycan siyasi xadimləri isə tətillərdə proletariatu provakasiyalara uymamağı çağırı, özbaşınalıqların baş verməsinin qarşısını almaq üçün təbliğatlar aparırdılar.(20)

Fevral inqilabından sonra dövlətin hər bir vətəndaşının səbrsilzıklə gözlədiyi Müəssisələr Məclisi məsələsində də bolşeviklərin siyasi fikirləri Azərbaycan siyasi xadimlərinin fikirlərinə tam əsk idi. Belə ki, 2-7 oktyabrda Tiflisdə keçirilən məclisdə qəbul etdikləri bəyannamədə onların heç bir siyasi partiya ilə seçkilərə qatılmayacağı və yalnız internasionalla ittifaqda olacağı elan edilmişdi.(8) Bu arqumentləri nəzərə alaraq Müsavat partiyasının oktyabr-noyabr hadisələrində bolşeviklərə qarşı loyallıq münasibətinin səbəblərini Bolşeviklərin xalqlara müqəddəratını həll etmə barəsində elan etdiyi şüarların Azərbaycan milli hərəkatının nümayəndələrinin fikirləri ilə üst-üstə düşməsi ilə izah etmək olar. Xalq Komissarları Sovetinin verdiyi bəyannamədə Rusiya xalqlarının suverenliyi və bərabərliyi, Rusiya xalqlarının öz müqəddəratının təyin edilməsi, milli və dini ayrıseçkiliyə son qoyulması, milli azlıqlar və etnik qruplara Rusiya ərazisində azadlıq verilməsi öz əksini tapmışdı.(11) Hətta RSDFSR-in Zaqafqaziya əyalət qurultayında bolşeviklərin bəyannaməsində xalqlara muxtariyyət, müstəqillik verilməsi məsələsi dəstəklənir.(11) Milli məsələlər üzrə xalq komissarı İ. Stalinin imzası ilə verilmiş qərar da Rusiya xalqlarına öz müqəddəratını sərbəst həll etmək, dini və milli qadağaların ləğv edilməsi ilə bağlı qərar verilir.(10) Yuxarıda göstəriləyi kimi bu, yalnız səbəblərdən biri ola bilərdi.

1917-ci il Fevral Burjua Demokrat İnqilabı baş verdikdən sonra hakimiyyətdə olan istər Kadetlər istərsə də eser-mənşevik bloku, müsəlman milli hərəkatına qarşı düşmən mövqedə dayanırdılar. Onların "Vahid və bölünməz Rusya" şüarları da Azərbaycan siyasi xadimlərinin istəklərinə uyğun gəlmirdi.(25,s,123) Kaspi qəzetinin 1 avqust tarixli sayında qeyd edilir ki, hakimiyyət ruslaşdırma

Bakıda Qızıl Oqdu, 1920-ci il may.

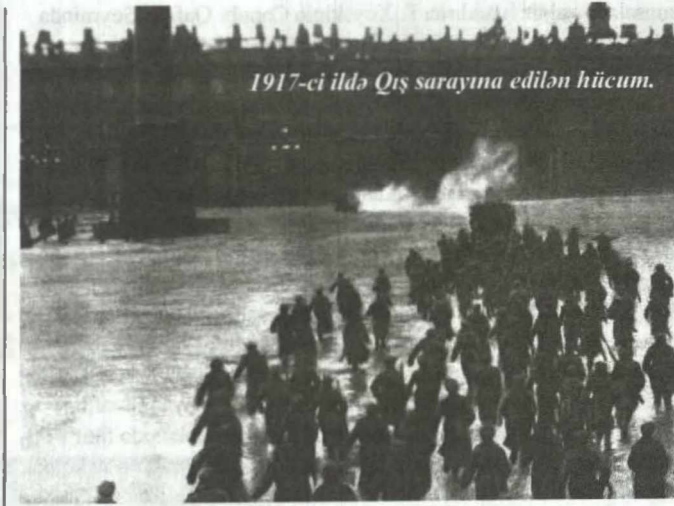
siyasəti yeridir, müqəddərat məsələsinə baxmır.(21) Öz mətbuat səhifələrində müsəlmanları silahlanmada və başqa təxribatçı işlərdə günahlandıraraq, onları hakimiyyət strukturlarına buraxmamaq siyasəti yeridirdilər. Bu isə başda Müsavat partiyası olmaqla müsəlman milli hərəkatı siyasi xadimlərini Müvəqqəti hökumətdə yer alan siyasi partiyaların yerli nümayəndəliklərinə qarşı mənfi münasibətin formalaşmasına gətirib çıxarırdı. Hələ 1917-ci ilin may ayında M.Ə. Rəsulzadə dövrü mətbuatlardakı müsəlmanlara qarşı tənqidlərinə dair yazırdı: "Müsəlmanları qara və "mədəniyyətsiz xalq" deyə böylə bir qələbəyi gözləməyən "yoldaşlar" səhvlərini dərk edərək bundan sonra müsəlman təşkilatları ilə dostluqda getməyə hazırlaşmaq əvəzinə "burjua" kapitalist kibi modalı sözlərə bir də "qoçu" kəlməsini əlavə edərək əhvəli öylə təsvir etmək istiyorlar ki, guya on minlərlə müsəlman seçkiləri mauzer və tapanca güc ilə gəlib "qoçu"ları özlərinə "ağa" seçmişlərdir." (4)

Sovetlərdəki siyasi abi hava da Azərbaycan siyasi xadimlərinin mövqeləri ilə əks qütbü təşkil edirdi. İnqilabdan sonra Azərbaycan siyasi xadimlərinin demək olar ki, bu orqanlarda təmsil edilməməsi, sovetlərin Azərbaycan siyasi hərəkatına düşmən kəsildiyini sərgiləyirdi. Kaspi qəzetinin 5 avqust sayında qeyd edilir ki, sosial demokratlar Rusiyanın gələcək müqəddəratı məsələsinə sentralist nöqtəyindən yanaşırlar.(22) Belə bir zamanda bolşeviklərin gözləmə mövqeyində dayanması, Azərbaycan siyasi xadimlərinin konkret olaraq bolşevik təbliğatına qarşı heç bir təkzibedici siyasi addımların atılmaması ilə müşahidə edilirdi.

Daşnakstyun partiyasının eser-mənşevik bloku ilə ittifaqda olması da Azərbaycan milli hərəkatı nümayəndələrinin bu bloka qarşı mənfi mövqeyində dayanmasına təsir göstərməyə bilməzdi. Daşnakların əsrin əvvəllərində yeridikləri siyasi xəttin dəyişməməsi və Azərbaycan milli hərəkatına qarşı əks mövqedə durması, siyasi xadimlərdə əlbəttə ki, əks münasibət yaradırdı. Ümumiyyətlə inqilabdan sonra Azərbaycandakı erməni siyasi xadimlərinin kadetlərin və eser-mənşeviklərin siyasi xəttinə uyğun istəklərinin olması danılmaz fakt idi. Azərbaycandakı kadetlərdən olan Vermişevin etiraflarında rus imperializminin erməni xalqının xilaskarı olması kimi fikirlər yer almışdı.(5)

Müsavat partiyasının proqramında sosial məsələ, siyasi quruluş, təhsil, müharibə sülh məsələləri də bolşevik fikirləri ilə üst-üstə düşürdü. Fevral inqilabından sonra Kadet partiyası Rusiyani bütöv halda görmək istəyirdisə, Azərbaycan siyasi xadimləri Rusiya tərkibində siyasi muxtariyyət məsələsinə dəstəkləyirdi. Eser-mənşeviklər müharibənin davamını istəyirdilərsə, Müsavat və bolşeviklər müharibəyə son qoyulması məsələsinə qabardırdılar. Müsavat partiyasının oktyabr qurultayında da qəbul edilən məsələlər, yuxarıda göstərilən faktlara uyğun gəlirdi.

Azərbaycan siyasi xadimləri həmin dövrdə ərazidə siyasi ziddiyyətlərin yüksək kulminasiya nöqtəsinə çatmasını istəmirdilər. Müsavatçılar eser-mənşeviklərin bolşevikləri tamamilə sıxışdırmaq taktikasına inqilabi demokratiyanın tənəzzülü kimi baxırdılar. Belə ki, eser-mənşevik bloku mübarizədə məğlub olmamaq üçün müsavatçıları da, İctimai Təhlükəsizlik Komitəsinə daxil etmək təklifini verdilər. Yalnız bu komitənin təşkili zamanı Müsavatçıları, ümumiyyətlə müsəlman siyasi xadimlərini bolşeviklərdən daha qorxulu hesab edən, bolşeviklərin dili ilə desək "sazişçilər", indi komitəyə Müsavatçıları dəvət etməklə yalnız onların gücündən istifadə etmək istəyirdilər. Lakin Müsavat partiyası 7 noyabr tarixində keçirdiyi iclasda qəbul etdiyi bəyannamədə deyilirdi ki, İctimai Təhlükəsizlik Komitəsi siyasətə və demokratiyaya

1917-ci ildə Qış sarayına edilən hücum.

zidd olduğu üçün Müsavatın bu komitəyə daxil edilməsi təklifi rədd edilir. Bəyannamədə göstərilir ki, bolşeviklərin sovetlərdən çıxarılması taktikası demokratiyaya ziddir.(12) Bəyannamədə xüsusən vurğulanırdı ki, inqilabın sol qanadının yıxılması sağ qanadı olan əksinqilabı tikməkdir. (6) Lakin bu bəyannamədə bolşeviklərin hakimiyyətə gəlməsi də, heç də alqışlanmır. Çünki bəyannamədə demokratik yolla sovetlərə yeni seçkilərin keçirilməsi dəstəklənir.(12)

Alay, rota, batalyonların böyük bir hissəsi bolşevikləri dəstəkləyirdi. Eser-mənşevik bloku istəklərinə nail olduğu halda bolşeviklərin qarşudurmalar yaratması məsələsi məntiqə uyğun idi. Bu isə Azərbaycan siyasi xadimlərinin mənafeələrinə heç cür uyğun gəlmirdi. Hətta F. Xoyski də sonralar Cənubi Qafqaz seyminin iclasında belə bir məsələni təsdiqləmişdi.

Bolşeviklərə münasibətdə Müsavat və onun ətrafındakı Azərbaycan siyasi xadimlərinin mövqeyini həm sovet dövrü tarixçiləri həm də müasir dövr yazarlar müxtəlif cür rəy vermişlər. Bir sıra yazarlar Müsavatın tutduğu mövqeyi taktiki addım kimi qiymətləndirərək, pragmatik siyasətdən çox uzaqgörənlik kimi dəyərləndirmişlər.(13) B. İshxanyan qeyd edirdi ki, "elə bir məsələ yox idi ki, müsavatçılar bolşeviklərin əleyhinə çıxınsınlar. Ancaq bir çox məsələlərdə müsavatçılar eser-mənşevik blokunun əleyhinə çıxırdılar.(15) Yazarlardan A. Milman kimiləri müsavatçıları İctimai Təhlükəsizlik Komitəsinə çox sovetlərdə qalmaq istədiyini qeyd edir.(24,s,22) Ancaq burada səbəbin və nəticənin yalnız bu faktla bitməsinin üzərində dayansa q sadələşmələr olardı. Yalnız onu qeyd etmək olar ki, Müsavat partiyası ətrafında toplaşan siyasi xadimlər başda M. Ə. Rəsulzadə olmaqla, yalnız realığa uyğun hərəkat etdilər. Yəni yuxarıda göstəriləyi kimi bolşeviklərin bir sıra şüarları, siyasi fikirlərindəki müəyyən sosial prinsiplər, eser-mənşevik-daşnak blokunun konkret olaraq anti Azərbaycan siyasəti, Azərbaycan siyasi xadimlərini realizm siyasi çərçivəsindən çıxara bilmədi.

Doğrudur, M. Ə. Rəsulzadə bu siyasi xəttin yürüdülməsini sonralar taktiki addım adlandırmışdı. Ancaq ümumi siyasi auraya baxdıqda bunun müsavatçılar tərəfindən heç də siyasi addım deyil, yuxarıda göstərilən faktlara uyğun olaraq, realizm siyasi xətti və tərəddüd kimi qiymətləndirilməlidir. Çünki Bakı sovetinə noyabr seçkiləri zamanı M. Ə. Rəsulzadənin əvvəlcə sovetdə iştirakdan imtina etməsi sonradan razılıqla müsavatçıların həmin sovetdə yer alması siyasi tərəddüddən başqa bir şey deyil. Bu

məsələdə yalnız inandırıcı F. Xoyskinin Cənubi Qafqaz Seymində söylədiyi bu ifadə idi: " Bakı müsavətçılarının Sovetdə iştirakı silahlı toqquşmalara yol verilməməsi, sabitliyin təmin edilməsi məqsədi daşıyırdı. (14,s,124) M. Ə.Rəsulzadə seymin iclasında bu məsələyə aydınlıq gətirərək, müsavətdən başqa heç kimin bolşeviklərin əleyhinə çıxmadığını, buna görə də onların təklidə qaldıqlarını və sovetə daxil olduqlarını, müsavətçilərin bolşevikləri deyil, soveti dəstəklədiyini bildirmişdi. (27,s,37) Bu faktın üzərində dayanmağımızın səbəbi ondan ibarətdir ki, müsavətçilər Azərbaycanın milli partiyası idi və bu partiyaya ətrafında toplaşanlar heç cürə ərazidə silahlı qarşıdurmanın olmasını istəməzdilər. Müsavətçilər üçün isə eser-menşevik blokunun hakimiyyətdə qalması heç cür sərf etməzdi. Ona görə də onlar bu məsələdə loyal mövqə tutmaqla həm silahlı qarşıdurmanı dəf etməyə müvəffəq oldular həm də şüarlarına inandıqları, bir sıra məsələlərdə fikir ortalaşları olan bolşeviklərin hakimiyyətə gəlməsinə bir növ kömək etmiş oldular .

Azərbaycan siyasi xadimlərinin belə bir addımı atmalarının səhv və ya doğru olduğunu söyləmək həmin dövr aspektindən çox çətinidir. Çünki bu addımı doğru addım kimi qiymətləndirsək, onda bir müddət sonra müsavətçilərlə bolşeviklər arasında başlanan qarşıdurmanı müşahidə edərək belə bir addımın atılmasının səhv olduğu qənaətinə gəlmiş olarıq. Bolşeviklərin hakimiyyətə gəlməsində müsavəti günahlandıraraq, bu zaman siyasi vəziyyətə düzgün qiymət verilməz. Yəni müsavətçilərin eser-menşevik-daşnak blokunun siyasi addımlarına müsbət münasibət göstərməsi, elə həmin blokun günahı ucbatından qeyri mümkün idi. Çünki elə həmin blok heç bir məsələdə Azərbaycan milli ziyalılarını öndürmürdü. Buna görə də həmin dövrün siyasi ictimai durumuna dəqiq nəzər salmaq lazımdır və müsavətçilərin bu addımı yalnız siyasi məcburiyyət və tərəddüd kimi qiymətləndirilməlidir. Lakin onu da qeyd etmək lazımdır ki, müsavətçilər bolşeviklərin onlardan istifadə etdiyi kimi, onlar bolşeviklərdən istifadə edə bilməmişlər. Yəni bolşeviklər eser-menşevik blokunun antimüsəlman siyasətindən istifadə etməyi bacardılar.(7,s,44)

Bolşeviklər Müsavət partiyasının hadisələrə müəyyən dərəcədə loyal münasibətilə xalq kütlələrinin bir hissəsini öz tərəflərinə çəkə bildilər. Tarixin sonrakı gedişi göstərdi ki, bolşeviklər nəinki müsəlman xalqına azadlıq verəcək, hətta Müvəqqəti Hökumət dövründə əldə olunan müəyyən demokratik azadlıqların aradan qaldırılmasına çalışacaqdılar.

İnqilab səhnəsi

ƏDƏBİYYAT

1. Azərbaycan tarixi XIX-XXI əsrin əvvəllərində . Bakı Univeristetü 2010 . 448 səh
2. Azərbaycan tarixi Elm nəşriyyatı Bakı 1973 . 217 səh
3. Açıq söz qəzeti 25 iyun 1917 N 560
4. Açıq söz qəzeti 29 may 1917 N 483
5. Açıq söz qəzeti 1917 ci il 31 may N 485
6. Açıq söz qəzeti 15 noyabr 1917-ci il N 606
7. Балаев А. Азербайджанские национальное движение. В 1917-1918 гг . 220 səh
8. Бакинский Рабочий 1917 22 октябрь N 69
9. Бакинский Рабочий 1917 27 октябрь N 72
10. Бакинский Рабочий 1917 4 ноября N 73
11. Бакинский Рабочий 1917 10 ноября N 76
12. Бакинский Рабочий . 14 ноября 1917 N 82
13. İbrahimov Z. Sosialist inqilabı uğrunda Azərbaycan zəhmətkeşlərinin mübarizəsi (1917-1918-ci illər). -Bakı: Azərtaş, 1957.-588 s.
14. İbrahimova A. Azərbaycanda ictimai-siyasi qüvvələrin mübarizəsi. 1917-1918-ci illər. -BAKİ: 2010.-208 s.
15. Ишханян Б. Контрреволюция в Закавказье. Баку 1919 119 səh
16. Каспий 27 октябрь 1917 N 241
17. Каспий 4 ноября 1917 N 248
18. Каспий 29 октября 1917 N 243
19. Каспий 2 ноября 1917 N 246
20. Каспий 30 септябр 1917 N 218
21. Каспий 1 август 1917 N 170
22. Каспий 5 август 1917 N 171
23. Мустафа-заде. Р ДВЕ РЕСПУБЛИКИ Азербайджано-русские отношения в 1918-1922 гг. МОСКВА 2006 . 356 səh
24. Milman A. Bakı Soveti-Azərbaycanda proletariat diktaturası orqanıdır. Bakı 1957 s 224
25. Sadıqov R. Rus İhtilalərinin Azərbaycana etkileri: Bağımsızlığa giden yol. Gazi Türkiyat Türkooloji Araşdırmaları dergisi. 2015 N 16
26. Шамуян С. Бакинская коммуна. Баку 1927 118 səh
27. Закавказский сейм. Стенографический отчеть 20 март 1918 .

Keywords: Musavat, political figures, the bolsheviks, the soviets

RESUME

The second decade of the twentieth century in the history of Azerbaijan was one of the conflicting period. The overthrow of Romanov dynasty in the Russian Empire and the scope of the revolutionary movement in the country had given rise to increased political conflicts. The October revolution and the loyal attitude of the Musavatists which was considered the main party in Azerbaijan had given rise to a variety of contradictions in Azerbaijani historiography. During investigation of positions of opposing political parties some various trends emerged in historiography. In the article the author has tried to investigate the attitude of the Musavatists towards the Bolshevik revolution. The main essence of the article is to reveal controversial thoughts in political leaders' attitude who are on the side of the Musavat party and against Bolshevik party.